

ראתה זאת, ומאז אני מבין ומרגיש דברי הפייטן הקדוש: אבותי כי בטחו בשם אלהי צורי, גדלו והצליחו וגם עשו פרי, הבטחון בהשם לא היתה מלה ריקה בפיהם, אלא אבר חי מתוך אבריהם, והדביקות בהשם ובתורתו, והאמונה בחז"ל ליוו אותם בכל דרכם וצעדם.

(ד) והגם שבצדק ובתמים אני מתוודה ומכריז, שלא הגיעו מעשי למעשה אבותי, עכ"ז האצילו והשפיעו עלי לטובה, ואני תפלה לשוכן מרומים, שיזכה אותי גם בעתיד להעביר המעט שקבלתי, ללב ולנפש ילדי ותלמידי. וזכור אזכור ביראה ורעד מה ששמעתי מלפני יותר משלושים שנה, מהאי עיר וקדיש מוה"ר חיים אלעזר שפירא זי"ע אבד"ק מונקאטש, שזכיתי להיות מיושבי שולחנו בעת שהותו בבודאפשט, דברי התעוררות שאמר בפני קהל ועדה בפ' כי תצא: כי יהיה לאיש בן סורר ומורה איננו שומע בקול אביו ובקול אמו וכו', ושאל איך אפשר להיות ^{אוצר החכמה} שלאיש יהודי תמים ומאמין יהיה בן מתחצף שאינו שומע בקולו? הלא ידועים דברי הפרשנים הנסתרות לה' אלהינו מי שהוא צדיק בנסתר, מזה יודע ה' לבד, אבל והנגלות, בגלוי ובפומבי אפשר לדעת ע"י לנו ולבנינו ע"י אם הבנים הולכים בדרכי האבות? אלא אם הבן והילד שומע בגיל צעיר, שהאב קם באשמורת הבוקר, ואומר ברכת התורה בקול רם, ובמשך כל היום שומע מאביו איך שהוא עובד השם, והאמא בעת הדלקת הגרות משמיעה קולה עם דמעות זולגות, איך שהיא מתפללת ומתחננת עבור בניה, שיהיו אנשים חכמים בחכמת התורה ויראי השם אמיתיים, במקרה הזה אין לפחד ולדאוג שתבן יהיה בן סורר ומורה, אבל איך אפשר כי יהיה לאיש בן סורר ומורה? במקרה שאיננו שומע קול אביו וקול אמו, איך שקולותיהם בוקעים למרומים ומגיעים לשחקים בעת עבודת השם, אבל אם כן הוא שומע אותם הקולות, אז הוא מחוסן ומבוטח שילך בעקבות הוריו ואבותיו, בדרך התורה ויראה טהורה.

(ה) ועוד פרפרת קטנה, מה ששמעתי בשם האי בוצינא טהורה האדמו"ר ר' יששכר דוב מבלזא זי"ע: בהגדה של פסח, אחרי שאלת החכם, באה התשובה, ואף אתה אמור לו כהלכות הפסח, אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן, וכבר דקדקו המפרשים אינו תשובה זו על שאלת הבן? ועוד למה הוא אומר כהלכות בכ"ף הדמיון, ולא סתם אמור לו הלכות פסח? אלא שבא ללמדנו דרך החינוך האמיתית והמקורית, אם בנך שואל משהו, אל תשיב לו תשובה סתמית יבישה ותרבה, בלי חיות וחום יהודי, אלא תאיר את עיניו, ותסביר לו הדברים, שטעמם לא יעלם במהרה, וישאר בפיו ולבו לאורך ימים, ממש כמו בפסח שאסור לאכול אחרי האפיקומן, כדי שלא יפוג טעמו מפיו, וזהו שאומר, אם בנך החכם שואל אותך לטעמי המצות ודרכי היהדות, אל תשיב לו באי סבלנות ובקרירות, אלא אמור לו הדברים כהלכות הפסח, כמו באותן ההלכות שאין מפטירין אחר הפסח אפיקומן, שטעמי ההסברים ישארו בו ולא ימושו מקרבו. כתבתי את הדברים האלו, לעורר את ההורים שיהיו לדוגמא טובה לילדיהם, בפרט בחודש הזה, חודש של חסד ורחמים, חודש של רצון, תחנונים ותשובה שלמה, בהתנהגותם,